

Sprawozdanie z realizacji zadań z
zakresu wspierania rodziny i pieczy
zastępczej za 2023 rok

Damnica 2023

I. Podstawa prawna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy na podstawie z art. 179 ust. 1 realizuje zadania wynikające z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U z 2022 poz. 447). Wójt zobowiązany jest do złożenia Radzie Gminy rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań do dnia 31 marca każdego roku.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej obowiązująca od 1 stycznia 2012 r., reguluje w sposób kompleksowy zasady wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Określa zasady finansowania, wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Regulacje zawarte w ustawie skupiają się na rodzinie i dziecku, przez uznanie, iż skuteczna pomoc rodzinie borykającej się z trudnościami w opiece i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc może być realizowana jedynie przez współpracę instytucji, osób i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Ustawa wprowadza nowe instytucje w zakresie pieczy zastępczej i zasad wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Powołano asystentów rodziny, których zadaniem jest prowadzenie pracy z rodziną przeżywającą trudności. Wprowadzono zmiany w zakresie dotychczas istniejących placówek opiekuńczo - wychowawczych wsparcia dziennego i całodobowych placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz w zakresie finansowania pieczy zastępczej.

II. Zadania gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i wspieraniu pieczy zastępczej.

Katalog zadań zawarty w art. 176 w Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pozwala na stworzenie w gminie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie.

Do zadań własnych gminy zgodnie z ustawą należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego

oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo-wychowawczych przez:

zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;

- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4. finansowanie:

- podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- kosztów związanych z udzielaniem pomocy o której mowa w art. 29 ust. 2 tj. (opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych), ponoszonych przez rodziny wspierające;

5. współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny

Program na terenie Gminy przyjęto do realizacji Uchwałą Nr XXXIX/417/2022 Rady Gminy Damnica z dnia 15 września 2022 roku w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Damnica na lata 2022 - 2024 , który obecnie obowiązuje.

Głównym celem programu jest pomoc rodzinom zamieszkującym na terenie Gminy Damnica, wsparcie w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, pomoc w stworzeniu optymalnych i godnych warunków do wychowywania dzieci, przywrócenie rodzin dysfunkcyjnych do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie, w tym również:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzinom z dziećmi:

- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom żyjących w trudnych warunkach;
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole i przedszkolu;

- zapewnienie pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc;
- zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje problem alkoholowy;
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- współorganizowanie wypoczynku letniego w formie obozu, kolonii z programem profilaktycznym dla dzieci z zagrożonych środowisk;
- współpraca z instytucjami i organizacjami spoza terenu gminy zajmującymi się pomocą rodzinom.

2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących problemów:

- zapewnienie wsparcia asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych i psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców i dzieci;
- aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia;
- zapewnienie dostępności do bezpłatnych konsultacji oraz poradnictwa specjalistycznego;
- monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie terapii rodziców;
- systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo - wychowawczym polegająca min. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo - wychowawczej, zaniedbań względem dzieci w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym;
- współpraca z podmiotami na rzecz rodziny spoza terenu gminy w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.

Wzmocnienie funkcji i roli rodziny poprzez rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina realizuje obowiązek zatrudnienia asystenta rodziny.

Asystent rodziny jest profesją w systemie wspierania rodziny, wprowadzoną ustawą o wspieraniu rodziny, której cechami charakterystycznymi są kompleksowe działania

podejmowane wobec rodziny i polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania zmianie niekorzystnych dla rodziny sytuacji kryzysowych.

Asystent rodziny zatrudniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Damnicy realizuje zadania:

- pomoc w poprawie sytuacji bytowej oraz w uzyskaniu samodzielności materialnej;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych (konsultacje z psychologiem);
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną; opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodzin;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których

pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną;

- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Ponadto w ramach swoich obowiązków każdy asystent rodziny jest zobowiązany zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do opracowania i realizacji planu pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym.

W przypadku podejmowania działań na rzecz rodziny, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej asystent zobowiązany jest do opracowania i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej z uwagi na konieczność skoordynowania działań z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

Zadania asystenta rodziny realizowane są zgodnie z przepisami ustawowymi i polegają przede wszystkim na prowadzeniu pracy z rodzinami, u których występuje wiele sprzężonych problemów, do których należą m.in.:

- niskie umiejętności opiekuńczo - wychowawcze oraz brak umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne, a których występowanie powoduje trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych.

Praca asystenta rodziny odbywa się w miejscu zamieszkania tych rodzin i poza nim, przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego.

Decyzję o przydziale asystenta rodziny do danej rodziny podejmuje Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy na podstawie wniosku pracownika socjalnego i analizy sytuacji danej rodziny.

Wspieranie rodziny, w ramach asystenta rodziny jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne i wymierne efekty działania, powodującym doprowadzenie rodziny do istotnych zmian postępowania członków rodziny i ich sytuacji życiowej, niwelowania destruktywnych zachowań członków rodziny, samodzielności w realizowaniu spraw rodzinnych, podniesieniu jakości życia członków rodziny.

Działania asystenta rodziny ukierunkowane były przede wszystkim na utrzymaniu dzieci w ich naturalnym środowisku. Asystent rodziny obejmował wsparciem łącznie **10 rodzin**,

wychowujących łącznie **26 dzieci**. W **5** przypadkach do współpracy z asystentem rodzina zobowiązana była postanowieniem Sądu Rodzinnego w Słupsku.

W ramach swoich obowiązków asystent rodziny brał udział w zespołach do spraw oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Są to zespoły powoływane przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, które monitorują i analizują sytuację rodzin pod kątem możliwości powrotu dzieci do naturalnego środowiska. W 2023 roku asystent rodziny uczestniczył w dwóch tego typu zespołach.

Asystent realizując plan pomocy rodzinie współpracował przede wszystkim z przedstawicielami:

- Kuratorami zawodowymi i społecznymi przy Sadzie Rejonowym III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Słupsku
- Placówek oświatowych (dyrektor, pedagog, wychowawca)
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (pracownik socjalny, policja, kurator)
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (koordynator pieczy zastępczej, pedagog, psycholog)
- Komisariat Policji w Damnicy

Asystent rodziny pracuje z rodzinami wieloprogowymi. Wymaga to od niego szerokiej wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji zadań oraz profesjonalizmu zachowań w trudnych okolicznościach.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy borykał się z brakiem pracownika na stanowisku asystent rodziny. Od 1 stycznia 2023 r. do 8 października 2023 r. był wakat na stanowisku asystent rodziny. Od dnia 9 października 2023 r. został zatrudniony asystent rodziny na umowę zlecenie.

Model pracy z rodziną objętą asystą rodzinną zakłada współpracę pracownika socjalnego i asystenta rodziny na każdym etapie pracy z rodziną. Współpraca pracownika socjalnego z asystentem rodziny ma charakter ciągły począwszy od planowania, konstruowania długoterminowych celów (w oparciu o narzędzie jakim jest plan pracy z rodziną i kontrakt

socjalny), również poprzez realizacji planu (radzenie sobie z napotkanymi przeszkodami, podejmowanie interwencji, dokonywanie koniecznych zmian w ustalaniu celów głównych i szczegółowych zawartych w kontraktach socjalnych i planach pracy współpraca z partnerami w obszarze wspierania rodziny), a także monitorowania rodziny.

Pracownik socjalny w początkowym etapie współpracy służy asystentowi, zarówno posiadaną wiedzą teoretyczną, jak i swoim doświadczeniem w pracy z konkretną rodziną. Natomiast w etapach późniejszych współpraca polega na wymianie posiadanych informacji – często znacznie szerszych ze strony asystenta z uwagi na dużą częstotliwość kontaktów oraz zdobyte przez członków rodziny zaufanie.

Asystent rodziny i pracownik socjalny uzupełniają się w podejmowanych działaniach i wymieniają nie tylko wiedzą na temat danej rodziny ale również swoim doświadczeniem, a wszystko po to aby osiągnąć pozytywne wyniki w podejmowanych działaniach i tym samym jak najlepiej pomóc rodzinom słabszym społecznie.

Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających - na terenie Gminy Damnica nie szkolono rodzin wspierających oraz nie podpisano umów w tym zakresie z uwagi na brak chętnych do bycia rodziną wspierającą.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo wychowawczej - zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa zw względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Zgodnie z powyższymi założeniami w 2023 roku gmina współfinansowała pobyt **24 dzieci** w pieczy zastępczej od stycznia 2023 roku do grudnia 2023 roku na łączną kwotę – **311 160,46 zł.**

III. Realizacja innych zadań wynikających z Gminnego Programu Wspierania Rodziny w 2023 roku

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- a) realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej;
- b) realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych;

W 2023 roku z pomocy skorzystały 186 rodzin z dziećmi.

2. Realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów:

- z funduszu alimentacyjnego skorzystało uprawnionych 36 dzieci na kwotę 151 629,25 zł
- kwota zwrócona przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2023 r. wyniosła ogółem 99 909,59 zł, z tego 23 652,03 zł przekazano jako dochód własny do budżetu Gminy Damnica.

3. Realizacja zadań z zakresu ustawy o karcie dużej rodziny

- Karta Dużej Rodziny - program wsparcia rodzina 3+ skierowany jest do członków rodzin wielodzietnych. Program ten ma na celu m.in. promowanie rodziny wielodzietnej. W 2023 roku wydano 118 kart.

4. Realizacja zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "za życiem"

- jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu - skorzystała 2 rodziny, na kwotę 8000 zł
- ustawa gwarantuje także wsparcie asystenta rodziny

5. Realizacja programu operacyjnego "Pomoc Żywnościowa" - pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych otrzymało 300 rodzin. Pomoc żywnościowa polegała na wydaniu dla każdego członka rodziny paczki żywnościowej zawierającej m.in. (w zależności od dostawy) następujące produkty: mleko, cukier biały, makaron jajeczny świderki, powidła śliwkowe, szynka

wieprzowa mielona, olej rzepakowy.

Ogółem do rodzin trafiło 600 paczek żywnościowych.

IV. Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą.

W 2023 r. Gminny Zespół Interdyscyplinarny obejmował wsparciem 26 rodzin z dziećmi z powodu wystąpienia przemocy w rodzinie. W rodzinach tych objęto wsparciem 20 dzieci.

Zespół ma za zadanie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele różnych instytucji (szkoła, policja, kuratorzy, pracownicy socjalni), którzy łączą wiedzę i umiejętności w celu przeciwdziałaniu zjawisku przemocy i pomocy dzieciom dotkniętym przemocą.

Sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformacyjnego, o którym mowa w art. 187 ust. 3.

W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy sporządził i przekazał dwa sprawozdania rzeczowo - finansowe za okres od 01.01.2023 r. do 30.06.2023 r. oraz za okres od 01.07.2023 r. do 31.12.2023 r. do Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku. Oprócz tego za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej przekazano sprawozdanie jednorazowe z realizacji Programu asystent rodziny.

Potrzeby związane z realizacją zadań wykonywanych z zakresu wspierania rodziny na 2023 rok

- Kontynuacja zatrudnienia asystenta rodziny;
- Podnoszenie kwalifikacji asystenta rodziny;
- Podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się pracą z rodziną poprzez udział w szkoleniach i innych formach kształcenia;
- Zapewnienie środków na współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- Rozwój poradnictwa psychologicznego i prawnego dla rodzin;
- Realizacja ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w związku z urodzeniem dziecka z ciężką chorobą i niepełnosprawnością;

- Praca socjalna w rodzinach, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze;
- Dalsza współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (szkoła, policja, sąd).

W celu osiągnięcia zamierzonych celów, konieczne jest dalsze współdziałanie osób i jednostek organizacyjnych na terenie gminy działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.

Sporządziła:
Marta Bratke
p.o. Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Damnicy